

5. Maj. 1647.

Forordning

Om Wiæffne Bader oc Steett=
broer her udi Kiøbenhaffn ved lige at hol=
de/ faa vel som Skarn oc Breenlighed der
off at udføre.

Prentet/ hos Melchior Markan/
Aar 1647.

Ammonition

Ammonition
In dem Namen des Herrn
Amen
In dem Namen des Herrn
Amen
In dem Namen des Herrn
Amen
In dem Namen des Herrn
Amen

Ammonition
In dem Namen des Herrn
Amen

S Christian den
Fierdemed Guds Raade/ Dan-
marckis/ Norgis/ Vends oc Gottis
Konning/ Heriugudi Slesvig/ Helsen/
Stormarn oc Dittmersten/ Gressue udi Oldenborg oc
Delmenhorst. Store alle vitterlig/ at efftersom os Elsker-
lige Borgemestere oc Raad udi vor Riobstied Riobens-
haffn/ hafue giort en skick oc Ordinance, anlangendis
Gaderne her udi Byen at holde ved lige/ Saa oc om
Skarn oc Vreenlighed der off at udføre/ som hidindtil
fast mere end udi andere velbeskickedede Steder paa alle
Gader oc Stræder/ er blefuen udkast oc med stor Fortred
oc Bederslyggelighed udi langtid blefuen liggendis/ huor
fore saadant i tjde at forekomme/ Bemeldte Borgemes-
tere oc Raad underdanigst hafue værte begierendis/ vt
saadan deris Ordinance Naadigst vilde Confirmere
oc Stadfæste/ efftersom den lyder Ord fra Ord som eff-
tersolger.

W Borgemestere oc Raadmend udi
Riobenhaffn/ Store vitterligt/ at efftersom den-
ne Bye/ meere end andre velforordnede Steder/
ilde skamferis/ med usæffne Gader oc Steenbroer som tjd
effter anden uskickelligen ophøyes oc forleggis/ saa oc med

Mogoe Brensel. Som ey allene paa saadant ulougts-
ge Broer/destomere foraar/sagis / mens der foruden fast
ofuer alle Gader oc Stræder offuerhand tager / Byens
Haffn iblandt andet synderlig udi Regenveder / forme-
delsureenselsens fenelse / udi oc at Kendesteenene / til mer-
ckelig Skade oc Afbreck / saavel som paa Forsuene / ud
med Volden / ja Kirckegaarden oc langs Stranden / sli-
g Omfledighed udi haabetal henbæris oc kastis / saa det
ey / allene er vederstyngeligt / haarmeligt oc fortredeligt / mens
lenger at taalis ulideligt / oc uanseet hvd indtil icke hafuer
værit forsømmet / efter adskillige Kongebrefue oc Manda-
ter ved god Slick oc Ordinance derimod tienlig middel
at ramme / saa hafuer slikt dog alt været forgteluis / huor-
fore vi hafue værit foraar/sagit voris derom tilforne
giorde Anordninger igien at ofuersee / oc der om paa nye
saaledis at Ordinere, som efterfølger / huilcket paa Tinge
Land forkyndis / oc der efter Tingsvidne tagis / saa at siden
Land blifue holdet derofuer / som det sig bør / oc een huer
det vedkommer ville forsuare.

1. For det Første Broeleggerne skal Ingen Steens-
broer eller Kendestene efter denne Dag opbryde / omleg-
ge eller forandre / anderledis end som dennem aff Byes-
fogden / Kiemmeren eller Broefogden forvisis / under
Straffi Raadhufskielleren / Item Broeleggerne skulde
oc allevegne / legge Rnggestene mit Langs Gaderne at
Bandet kand hafue fald derfra til begge Sider udi Ken-
desteenene / saa frembt de icke ville samme Arbeide igien
opbryde oc omlegge / foruden Belønning / oc dertil bøde

tre Marsk Kongen/ oc tre Marsk Byen/ efter Privilegi-
ne, oc huor Kendesteenene langs med Gaden ud med
Huusene findis tillucte/ saa at Vandet aff Gaden der
ey kand hafue sit fald/ da skalde obnis oc om behofuis
gandske opbrudis oc forandris/ saa at de ey Vandløbet
forhindrer / distigeste huor Røster i Kendesteenene /
Vandløbet til Forhindring ere satte / de skal optagis oc
affstafis/ saa at Vandet kand hafue sit fald aff Ga-
derne udi oc langs Kendesteenene som det sig bør.

2. For det andet skulle Broeleggerne icke heller no-
gen Mands Broe for deris Huuse eller paa Gaderne
høyere oplegge / end som Vandfaldet kand taale / men
allevegne sticke det saa at Vandet beholder sit fald paa
de Steeder / som det bør at løbe / oc aff arrilds tid løbet
hafuer / oc det icke andensheds hedenleede / under tre Næ-
ters Straff i Raadhuuskielleren.

3. For det tredje / huor Gader oc Streder findis saa
forkjørt oc uisæfne gjort / ved Huller oc Stød at Folck
ilde kunde der fremkomme / da skal Broefogeden først
atvare oc paaminde dennem / som samme uisæfne Gader
tilhøre / at de lader dennem omlegge oc til rette flye / ville
de det icke gjøre / skal hand gifue Byefogden oc Rem-
nerendet tilkiende / at de paa Kongens oc Byens Beføst-
ning lader det gjøre / oc siden udpantie Betalning fra
dennem som Broerne bør at holde ved lige / findis oc no-
gen uloulig Broer / uden for Adelsens Gaarde eller Leye-
Huuse / oc de Folck som der i boer efter første oc anden
paamindelse icke vil lade dennem til rette flye oc omlegge /

da Byfogden oc Klemmeren i ligemaader samme Broer
at lade forbedre oc fordre Betalning igien aff dennem
udi Eeye Huuse boe; huilket oc saaledis skal holdis med
de Høylærde/ Præster/ Fogeder oc andre i Landet boen-
dis/ deris Huuse oc Fortog/ Naar Folkene der paa boer
icke vil sielff giøre dennem loulig/ som det sig bær/ effter
Kon. May. Naadigste Breff som derom udgangen er.

4. For det Fierde/ Bogtmændene aff det store Laug
effter deris Laugs Ordinantz oc Artickler hafuer til den-
nem alle de smaa Bogenmænd som kaldis Sandagere/
oc effter som Byens Stræder oc Gader som dennem saale-
dis tilforne ere deelde imellem / effter til Byfogden der-
om rigtig ofuergisuen Vdskrift oc Fortegnelse/ saa at en
huer er bevisst huad Gade oc Side aff Gaden hand skal
være med at reenholde/ skulde de være til fortænkst/ huer
paa sit hold/ med Heste oc en god Skarn Vogen at mø-
de naar behøfuis/ Skarn oc Nøg at udføre/ oc til dend
Sted allerede Ordinerit er/ eller her effter Ordineris heden
føre/ huorfore de store Bognets/ oc de smaa semb Skil-
ling for huer Læs skal betaldis/ findis der en for en Mands
Dør fuld Læs/ søge det for flere/ som Naboerne da effter
Advenant betaler/ findis nogen Skarnet andensteds/
end huor det befalet er/ eller her effter befallis at bortlegge/
oc der med betredis/ skal den det paa sin rette Sted for-
skaffe / oc der foruden udi Porterne indtill Aften straf-
fis i Hals Jernet/ befindis oc at Vacten som der paa u-
den Porterne befillis/ seer med nogen igiennem fingre/
skal hand samme Nøg paa sin tilbørlig sted sielff forskaf-

fe/oc derforuden lige ved den anden Straffis med Hals
Jernet.

5. Vognmændene skulle holde gode stercke oc tette
Vogne med gode Gauffstiele for oc bag/ saa at Noget
som depaa tager inden eller uden Byen ey tabis oc strøis
langs Gaden/ sørend det paa sin tilbørlig Sted henleg
gis/ findis efter denne Dag nogen Vognmand udi store
eller lidet Laug/ med falske oc ulouglige Vogne/ skulle
samme Vogne uden ald forskaanelse aff Brofogden eller
aff Porteneren i Porten sønderhuggis/ oc Eiermanden
der foruden bøde første gang to Marek/ anden gang tre
Marek/ tredie gang dobbelt/ til tre Skiffter/ Kongen/
Byen oc Broefogden med sine Tienere/ som der med
Opsic hafuer/ findis hand sielff eller sine Tienere med
nogen at see igiennem Fingre/ Straffis sielff lige ved
Vognmændene sig forseet haffue.

6. Hulleken Vognmand paa sin Ordinerede Sted
med Hesse oc Vogen icke Møde / eller en anden i sit sted
at møde forskaffer / saa noget forsomnis / skal gifue til
Straff tre Marek / eller om hand dennem ey formaae
at udgifue/ med Kielderen/ Tønde eller Hals Jernet straf
fis/oc det tiltrende gange/om hans forseelse/ saa tit befin
dis/ seer det fierde gang/ forvifis Lauget/ oc om hans Hes
sie findis der efter paa Byens Felled/ at udstaais/ være for
brut til Byen/ efterdi hand ey der med glør Byen den
Tieniste hand plietiger / oc paa det dermed desio ligeliger
re maa tilgaa/ skal fire gange om Aaret/ alle Vognmæn
dene huer med sin Skarnvogen møde paa en visse Sted/
efter

efter Bnefogdens oc Klemnerens sigelse / aff der til for-
ordnede at besigtigis / oc saa mange der iblandt udnyttige
oc u-loullige findis / strax paa Steden sonderhuggis.

7. Skarnsougderne ska! huer udi sin part aff Byen/
effter som dennem befalis langs Gaderne udraabe / at
Indbohnerne huer for sin Døer deris Gade Møeg til-
haabe feyer / oc bortskaffer / huod her timod findis fortre-
den oc ulydigen oc lader Skarnet for deris Døere Nat-
ten der efter blifue beliggendis / skal den samme dersfore
strax om Morgenen udpantis / ved Broefogden / Skarn-
fogden oc en aff Fogetsuennene / oc samme Pandt udi
Byefogdens oc Klemnerens glemme / paa Raadhuis-
set eller en anden bequemt sted lesueris oc til neste Ting om
de det da desforinden ey løser oc for sig retter / med loug-
lig kald oc varsel Ejermanden til Løsning tilbuidis / oc
om hand det inden femten Dage der efter ey affklarer /
da Pandtet effter Dannemænds Bording selgis / oc
der aff foruden huis efter Privilegiene forbrut er / fire
Skilling til huer Person dennem pantet hafuer betalis /
vill nogen Skarnet med sin egen Heste oc Bogen bortfø-
re / det stande dennem frist fore / det samme holdis med den-
nem at forstaa / om udpandten oc huad der aff følger huis
Møeg bortførts oc Bogmændene dog strax paa steden
ey ville betale.

8. Ingen maa aff sine Gaarde it eller andet slags
Breensell lade udbære oc legge paa Gaden / være sig Heste
eller Koemøg / uhumstshed af Slatterte eller huad det
være kand / huor af ond Stanck kand forarsagis uden

tilforne Bogne ere besillede/ som sligt Breenhed strax
efterhaanden paalæffer oc bortfører/blisuer det Natten
ofuer paa Gaden beliggendis / bødís derfor første Nat
dobbelt/ anden Nat fire dobbelt/ tredie Nat fyrgetuffe
Marck Kongen oc Byen/ formedelsi at Offrigheds Bes
faling oc Paabud teke anderledis holdis oc efterkommis.

9. Befindis nogen ved Nat eller Dag af Huse eller Kiele
der Breenfel at udbære/eller udbære lade/ oc det udi eller
ved Stranden/paa Torfuene/ved Boldē eller paa andris
fortog/ at kaste oc hense / bøde derfor første gang tre
Marck/ anden gang sex Marck / steer det tredie gang/
straffis paa deris fyrgetuffe Marck / befindis nogen udi
Bytter/ Balger / Spande eller udi andre maade Men
niste Skarn at udbære/eller udbære lade/ oc saaledis som
sagt er henkaste/ bør dend saa vel det lader besille / som
dend sig det ofuertager / første gang paa det høieste der
fore at straffis / steer det oftere / actis for det Fole Nat
Manden falder udi Besillingen / oc lenger en bør lidis
udi Meenigheden/det samme forsaals oc holdis om den
nem som Nat eller Dag udbære oc kaster eller udbære oc
kaster lade/døde Nadseler store eller smaa inden Portene
paa Gaden eller udi Hafnen / efterdi sligt ved Kackeren
oc hans Gefinde bør paa de Steder uden Byen ned
graffuis som der til bestemmet er.

10. For dend megen Stanc her udi Byen aff Ken
desteenene foraar sagis/ er for got anseet at de som hafue
Brønde oc Poster udi deris Gaarde/naar aff Gaderne oc
Kendesteenene udagget er / lader deris Fole paa en fie

ring times Tid opdra^c e eller pompe Vand / udi deris
Gaarde/ saa det Land hafue 200 uoaff Gaden udi Xeni
desteenene/ oc der med desio bedre udskille ond Stanck
her udi Byen/ besønderlig om Sommerens Tid / desio
meere at forekomme oc afverge.

11. Om Vinters Tid saavel naar det fryes/ som naar
hastig thøe paakommer / bør huer at holde sine Kendes
siene for sit fortoeg ophuggen oc oprømmet / saa Vandet
Land hafue sit fri floed langs Kendesteenene/ oc icke siem
mis/ huor ofuer det Naboerne løber udi Huuse eller Kieb
lere/ huofligt forsømmer eller ey vil efterkomme / naar aff
Skarnfogderne derom tilfigis/ da skulle de oc ofuer dem
nem satte ere/ det ved Pliktarle lade ophugge oc oprømme/
oc siden en huer saa vjt som hans fortog gjort er betale/
eller derfore udpandis/ oc der med videre siden forhob
dis efter forrige Artickels Inhold/ det samme er at forstaa
om dennem sig/ naar Jis aff Gaderne offuer alt skal op
huggis oc udføris fortrøcker/ oc ey efter som en huer for
sig tilkommer der med vil tilhjelp / oc tilefter Kerning
skal udi act hafuis/ at udi de Gaarde / huor got Folk aff
Adelen sielff residerer: eller naar de hid til Byen kommer
oc til stede er / saavel som udi de Gelsiltgis Residentzier oc
Kongeltze Eleners Huuse de sielssuer udi boe / ingen im
portunitet eller Wvilige bevisis/ mens udi den Sted med
beste sone oc maner tilfigis oc efter Stands oc Qualite
tis gebyr ombedis/ de sig der til ville bequeme/ at saadant
til den gemene beste/ Skick oc Forordning ey blitsuer sue
cket oc affbreck gjort/ mens mere andere til got Exempel be
sire

styrket og effterkommet/ellers med slige Gaarde/huor Ejerens
manden sielffuer en Residerer, men aff andere got. Foidt bes
siddes/ at holdis efter Kon. May. Forordninger og Privi-
legier. Des til Vidnisbyrd under voris Stads Secret.
Datum Kiøbenhaffn den 30. Aprilis Anno 1647.

Hullcken forskrefne Borgemeistere og Raads Ordi-
nance vt os Naadigst hafuer ladet ville befalde/ huor for
vt den og Naadigst hafuer confirmerit, fuldbyrdet og stad-
festi/saa og den her med Confirmerer, fuldbyrder og Stads-
fester udi alle sine Ord/ Clausuler og Puncter, efftersom
forskrefuet staar. Thi blude Vi og befale/ alle og en huer aff
huad Stand og Condition de ere eller være kunde/ enten
aff Bore egne Tienere eller andre/ som enten sielff nogen
Huuse eller Boning her udi Byen hafuer /eller og aff an-
dre nogen udi Eene hafuer og besidder/ at de sig udi alle
maader her efter retter og forholder/ ladendis det ingens-
lunde. Gifuet paa Vort Slot Kiøbenhafn den 5. Maij
Anno 1647.

Under vort Signet.